

Toitumisteemalised artiklid Eesti veebimeedias

Tänavu kevadel kaitsitud magistritöös uurisin Delfi ja Postimehe veebiväljaannetes ilmunud toitumisteemalisi artikleid. Paraku näitasid uurimistulemused, et Eesti veebimeedias ilmunud artiklidel on rahvastiku tervise seisukohast arenguruumi. Kuigi enamiku uudislugude teemavalik ja ülesehitus viitasid inimeste tervisekäitumise positiivses suunas mõjutamise püüdlusele, ei olnud reaalsed vahendid selle saavutamiseks alati õigesti valitud.

Vaid veerand kõigist uuritud artiklitest, mida oli kahe veebiväljaande peale kokku 113, sisaldas põhjalikku probleemipõhjustust. Pooltes uudislugudes ei olnud teema kajastamise vajadust üldse kirjeldatud, küll aga andsid uuritud artiklid tihti soovitusi käitumist muuta. Paraku piirdusidki artiklid üldiselt üksikisikule nõu andmisega, mis tähendab, et laiemat konteksti ja ühiskondlikke, keskkondlikke või sotsiopolitiilisi aspekte Eesti veebimeedias avaldatavates toitumisteemalistes artiklites tavaliselt ei kajastata. Uuritud artiklitest võis rahvastiku tervise seisukohast väga hästi kirjutatuks pidada vaid ühte – see sisaldas nii ühiskondlikku kui ka sotsiopolitiilist vastutust võimaldada tervislikku toitumist, soovitusi nii keskkonda kui ka üksikisiku käitumist muuta, samuti probleemi olulisuse põhjalikku kirjeldust.

Veel üks nüanss, millele Eesti veebiväljaanded võiksid mõelda, on rubriigivalik, kus toitumisteemalisi uudiseid avaldatakse. Enamasti paiknevad need artiklid väljaannete n-ö naistenurgas, taastootes pidevalt ühiskondlikku arusaama, et tervis ja toitumine on teemad, mis mehi ei huvita ega puuduta. Samas vajab just Eesti meeste tervis rohkem tähelepanu – terviseuudiste panemine nn roosasse rubriiki sellele ilmselt kaasa ei aita.

Hea terviseinfo ja tõhus tervisekommunikatsioon võib inimesi tervise teemal harida ja neid oma tervisekäitumise parandamiseks võimestada. Meedia on üks peamisi tööriistu, millega on võimalik inimesi tervislikuma toitumise poole suunata. Soovitan seda võimalust ja mõjuvõimu targasti kasutada. ■

Toitumise teema meediapäringutes esikohal

MARIS JAKOBSON, Tervise Arengu Instituudi avalike suhete nõunik

Toitumisteema on meedias juba aastaid väga populaarne olnud ja pakutav info liigagi kirju. Meie meediamonitoringu andmetel oli eelmisel aastal tervise valdkonna teemadest esikohal alkoholitarvitamine, kuid sellele järgnes kohe toitumine. Sealjuures oli alkoholist rääkimine-kirjutamine teemadest esikohal esmakordselt, varem on see tervise teemade reas oluliselt kaugemal olnud, liikudes aga iga aastaga ettepoole. Samas on toitumiskajastuste arv stabiliseerunud ega tee enam igal aastal uusi kajastusrekordeid.

Toitumine on Tervise Arengu Instituudi tegemistest enim tähelepanu saav teema. Meile laekuvatest meediapäringutest on toitumine igal aastal esikohal olnud, moodustades näiteks eelmisel aastal ligi kolmandiku kõigist kommentaari- ja intervjuusoovidest.

Kus on nõudlust, seal on ka pakumist. Tundub, et praeguseks on olukord veidi rahunemas, kuid veel paar aastat tagasi võis toitumise teemal tähelepanu saada igaüks, kes seda soovis. Ei olnud vahet, kas inimesel on ülikooli(de) kraad või on ta lihtsalt ise internetis tublisti artikleid lugenud. Varem, kui tõkelugusid nii arvukalt ei kasutatud, küsiti artiklite juurde ka kommentaare Eesti spetsialistidelt, kuid seda on nüüd oluliselt vähemaks jäänud. Paradoksaalsel kombel – mida enam neid lihtsustatud ja tõlgitud lugusid ilmus, seda vähem tahtsid pädevad inimesed neile ka reageerida. See lõi soodsa pinnase igasugu nõustajale.

Veidi kriitilisem suhtumine

kõneisikutesse on õnneks juba ajakirjandusse tagasi tulemas ja päris aferistid enam „kasulikku nõu” anda ei saa. Loodetavasti parandab olukorda veelgi välja töötatud toitumise nõustajate kutsestandard, mis peaks muutma nõuandjate taset ja pädevusi kõrgemaks ning aitama terasid sõkaldest eraldada. Tegelikult tuleks pidada „5 toiduainet, mis teevad su ilusaks” stiilis lugudest ohtlikumaks ebapädevaid nõuandjaid, kellel puuduvad teadmised inimese füsioloogiast ja toitumise mehhanismidest.

Oleme oma vastustes rõhutanud, et ei ole olemas kahjulikke ega kasulikke, tervislikke või ebatervislikke toite, vaa data tuleb toitumist tervikuna. Sellised nõuanded pigem süvendavad probleemi, kus inimesed teevad oma toiduvalikuid vaid üksikutest toiduainetest lähtuvalt, mitte ei paku oma kehale mitmekesist ja vaheldusrikast valikut. Püüame avaldatud valesid küll ümber lükata, ent kuna tekste ilmub palju ja meil toitumise valdkonnas on töötajaid vähe, jälgime esmajärjekorras neid lugusid, kus on kasutatud meie materjale või mis on seotud näiteks meie toitumiskampaaniatega.

Seega kõigile, kes toidust kirjutavad – olge materjali otsimisel ja kasutamisel kriitilise meelega. Kas see pärineb meelelahutusliku suunaga (veebi) ajakirjast, mõne teadusastutuse kodulehelt, toitumise nõustajalt/treenerilt, kes müüb oma teenust, või hoopis foorumist, kus on koos asjaarmastajad? Oluline on tajuda, et avaldatu mõjutab alati kellegi otsuseid ja valikuid oma tervise eest hoolitsemisel, ning vastutada.

Igal juhul on Liis Reiteri magistritöö vajalik ja huvitav lugemine. See andis juba ka vihjeid meie edasiseks tööks. ■

